

Tussen de Bogen 18 1013 JB Amsterdam

+31(0)20 5304000 * info@arch-lokaal.nl * www.arch-lokaal.nl * @ArchLokaal
KvK 41133683 * BTW NL-801894761B01 * IBAN NL54 INGB 0665 9761 19 * BIC INGBNL2A

Aan de minister van Economische Zaken
De heer H.G.J. Kamp

Betreft: internetconsultatie implementatiewet aanbestedingsrichtlijnen

Amsterdam, 29 april 2015

kenm. 012-221MG

Geachte heer Kamp,

Architectuur Lokaal en haar Steunpunt Architectuuroopdrachten & Ontwerpwedstrijden richten zich op bevordering van een gezonde bouwcultuur en professionalisering van het opdrachtgeverschap in de architectuursector. Europese aanbestedingen zijn daarbij een bijzonder aandachtspunt. Wij willen de internetconsultatie over de implementatiewet om de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen aangrijpen om onze zienswijze ten aanzien van de implementatiewet onder uw aandacht te brengen. Hieronder treft u een puntsgewijze toelichting op onze zienswijze.

Wettelijke referentietermijn

Architectuur Lokaal is verheugd dat de mogelijkheid om de wettelijke referentietermijn op te rekken met het oog op voldoende concurrentie expliciet geïmplementeerd is, zowel in de wettekst (artikel 2.93 lid 4) als de memorie van toelichting. De rigide toepassing van de wettelijke termijnen voor referenties vormt in de praktijk thans één van de voornaamste barrières voor de toegankelijkheid van overheidsopdrachten. Door de crisis beschikken marktpartijen over minder relevante recente referentieprojecten, zeker wanneer de geformuleerde kerncompetenties zeer specifiek zijn.

Innovatiepartnerschap

Deze procedure gericht op innovatiegericht inkopen is één van de noviteiten in de nieuwe aanbestedingsrichtlijnen. Architectuur Lokaal onderschrijft de aandacht voor innovatie, maar is bezorgd over de proportionele inrichting van de procedure in de praktijk. Er is de laatste tijd veel commotie over de formidabele kosten voor deelname aan concurrentiegerichte dialogen. De praktijk heeft behoefte aan een lichtere procedure voor de concurrentiegerichte dialoog. We moeten ervoor waken dat het nieuwe innovatiepartnerschap zich ontpopt tot een verzwaarde concurrentiegerichte dialoog. Daarom pleit Architectuur Lokaal ervoor handreikingen voor deze nieuwe aanbestedingsvorm op te nemen in de Gids Proportionaliteit.

Deze handreikingen zouden in ieder geval in moeten gaan op beperking van de transactiekosten en een goede regeling ten aanzien van het intellectueel eigendom op het product dat in concurrentie ontwikkeld wordt.

Keurmerken en certificaten betreffende duurzaamheid

He nieuwe art. 2.76 lid 3 Aw lijkt de mogelijkheden om keurmerken en certificaten op het gebied van duurzaamheid te verruimen. In de ogen van Architectuur Lokaal is waakzaamheid geboden. Duurzame ambities en duurzaamheidcertificaten gaan lang niet altijd samen. De innovaties op het gebied van duurzaamheid voltrekken zich in een razend tempo. De allernieuwste innovaties worden lang niet altijd als zodanig herkend en gewaardeerd door bestaande duurzaamheidcertificeringen. Bovendien leiden duurzaamheidlabels in aanbestedingen voor architectuur regelmatig tot hogere deelnamekosten en beperking van de concurrentie. Het verkrijgen van een keurmerk kost geld (bv geregistreerd BREEAM assessor); bovendien zijn er meerdere keurmerken. Dit kan een barrière vormen voor het MKB bij prekwalificatie. In principe is het hanteren van een certificeringssysteem bij de beoordeling van de inschrijvingen in de gunningsfase en het controleren van de uitvoering van de opdracht na gunning toelaatbaar. In de voorselectie is het hanteren van strikte labels, keurmerken en certificaten ongewenst. Met name de koppeling van specifieke certificaten en referentieprojecten levert in de praktijk problemen op met betrekking tot de toegankelijkheid van overheidsopdrachten. Bijvoorbeeld, voor de kerncompetentie duurzaamheid wordt een opgeleverd utiliteitsgebouw met een BREEAM excellent certificaat gevraagd. Uiteraard mag een marktpartij daar 'of vergelijkbaar' aan toevoegen, maar die vergelijkbaarheid is in de praktijk zeer lastig aan te tonen. De verschillende duurzaamheidlabels zijn anders opgebouwd en daardoor lastig te vergelijken. Het achteraf verkrijgen van een certificaat voor een referentie is te kostbaar en gezien de gehanteerde termijnen tussen aankondiging en sluiting aanmelding niet opportuun.

Derhalve pleit Architectuur Lokaal ervoor nadere handreikingen in de Gids Proportionaliteit op te nemen voor het gebruik van keurmerken, certificaten en labels op het gebied van duurzaamheid in de Gids Proportionaliteit.

Nieuw gunningcriterium

De implementatiewet voorziet in een nieuw gunningcriterium: laagste kosten op basis van kosteneffectiviteit. Op papier kan het nieuwe criterium ten opzichte van het criterium laagste prijs een toegevoegde waarde hebben, omdat ruimte ontstaat voor duurzame en innovatieve oplossingen vanuit een levenscyclusbenadering. Uiteraard moet met het oog op transparantie en doelmatigheid van de procedure dan wel duidelijk aangegeven worden welke kosten in ogenschouw genomen worden.

Architectuur Lokaal is geen voorstander van een eenzijdige focus op kosten. Een projectvoorstel voorziet niet alleen in kosten, maar ook in baten. Daarom blijft de beste prijs-kwaliteitverhouding het meest geschikte gunningcriterium voor aanbestedingen van architectuuropdrachten, hetgeen de implementatiewet gelukkig ook onderkent.

Mededingingsprocedure met onderhandeling

De implementatiewet verruimt de mogelijkheden om een onderhandelingsprocedure met voorankondiging (nu mededingingsprocedure met onderhandeling) toe te passen. Deze procedure is bij uitstek geschikt voor complexe dienstverlening, zoals architectendiensten. Het faciliteert meer directe interactie en communicatie in de aanbestedingsprocedure, iets wat in de gangbare niet-openbare aanbesteding als een gemis ervaren wordt. In Duitsland is de

onderhandelingsprocedure de meest gebruikte aanbestedingsvorm voor architectendiensten. We kunnen bij de implementatie derhalve gebruik maken van de ervaringen van onze oosterburen. Helaas kan de onderhandelingsprocedure in de verkeerde handen ook gebruikt worden om nog meer inspanningen van de deelnemers te vragen of om 'te shoppen' onder de ontvangen inzendingen. Het hoeft geen betoog dat dit op gespannen voet staat met het proportionaliteitsbeginsel.

Architectuur Lokaal is derhalve voorstander van het opnemen van instructies voor het gebruik van de mededingingsprocedure met onderhandeling in de Gids Proportionaliteit.

Termijnen

De wetgever is voorstander van flexibele aanbestedingsprocedures. Dat uit zich onder meer in de mogelijkheid om kortere termijnen te hanteren bij het aanbesteden van overheidsopdrachten. Architectuur Lokaal beseft terdege dat kortere termijnen onder omstandigheden wenselijk kunnen zijn. Toch is zij geen voorstander van krappere termijnen. De huidige wettelijke termijnen zijn al krap, zeker wanneer de opdracht (ook) complexe adviesdiensten betreft. In de aanbestedingspraktijk worden de wettelijke minimumtermijnen doorgaans als standaardtermijnen gehanteerd, ongeacht de aard en omvang van de opdracht. De Gids Proportionaliteit stelt dat de gehanteerde termijnen proportioneel moeten zijn. Het merendeel van de aanbestedende diensten veronderstelt dat wettelijke minimumtermijnen per definitie proportioneel zijn en doet geen nadere marktverkenning. Veel (decentrale) opdrachtgevers spenderen zeer veel tijd aan de voorbereiding van een bouwopdracht met als gevolg dat ter elfde ure er nog snel een EU aanbesteding georganiseerd moet worden om binnen planning en budget te blijven.

In de ogen van Architectuur Lokaal kan er veel meer tijdswinst geboekt worden in een efficiënte organisatie van de voorfase dan het inkorten van de minimumtermijnen in het aanbestedingsproces. Dat voorkomt ook dat marktpartijen straks oplopen tegen te korte termijnen.

Wij hopen van harte dat onze zienswijze bijdraagt aan een verbetering van de Aanbestedingswet.

Vriendelijke groet,

Cilly Jansen,
directeur